

คนเห็นแก่ตัว

มีผลอะไรต่อสังคม

ระพี สาคริก

บทนำ

ชีวิตแต่ละคนที่เกิดมาสู่โลก ย่อมมีการนำสิ่งต่างๆ ซึ่งอยู่ตามธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ เพื่อสนองความต้องการของตน

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากคนมีจิตใจเป็นพื้นฐานความต้องการ ทั้งในด้านเรียนรู้และใช้ประโยชน์ แต่ช่วงเวลาเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้ว ทำให้รู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลง นำไปเน้น ด้านใช้ประโยชน์เหนือกว่าการเรียนรู้

เหตุแห่งการเห็นแก่ตัว

ทั้งนี้และทั้งนั้น เนื่องจากมีการยึดติดตรรกษาคติของความสะอาดสบาย ทำให้ **ลืมหัด** จนกระทั่งหยุดได้ยากยิ่งขึ้น ดังนั้นคนส่วนใหญ่ยิ่งได้รับสิ่งเสพติด จึงทำให้อย่างอยากได้มากขึ้น

ทำให้สรรพสิ่งต่างๆ ซึ่งครั้งหนึ่งเคยมีอยู่ในธรรมชาติ จำต้องหมดไปเร็วมาก ยิ่งขึ้น ส่งผลทำให้คนที่ควรใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติ คิดแย่งชิงกันเอง รุนแรงยิ่งขึ้นเรื่อยๆ

ผลกระทบจากวิธีการเปลี่ยนแปลงเท่าที่กล่าวมาแล้ว หากอ่านความจริงจากใจคนทั้งหลายได้ น่าจะพบว่า **ทุกวันนี้ คนส่วนใหญ่ในสังคมมีความเห็นแก่ตัวสูงมากยิ่งขึ้น**

ประจักษ์พะยานที่เป็นความจริง

สภาพความจริงดังกล่าว สามารถเห็นได้ชัดเจนจากชีวิตคนส่วนใหญ่ที่อยู่ในเมือง ทั้งนี้และทั้งนั้นเนื่องจากรากฐานจิตใจรับอิทธิพลครอบงำจากวัตถุเข้าไป ซึ่งกระแสการเปลี่ยนแปลงเท่าที่กล่าวมาแล้ว ขณะนี้กำลังกระจายออกไปสู่ชนบทกว้างขวางมากขึ้น

แม้มองสู่การรวมกลุ่มคน เริ่มจากกลุ่มเล็กขึ้นไปถึงกลุ่มใหญ่ หรือมองจากกลุ่มใหญ่ลงมาหากกลุ่มเล็ก จะพบความจริงว่า ขณะนี้ภายในแต่ละกลุ่ม ผู้ที่ขึ้นไปยืนอยู่เหนือกว่า มีความเห็นแก่ตัวสูงกว่าผู้ที่อยู่ระดับล่าง

ผลที่ได้รับจากความเห็นแก่ตัว

นอกจากนั้น ภายในภาพรวมที่อยู่บนพื้นฐานปรากฏการณ์ธรรมชาติซึ่งมีสองด้าน และมีส่วนใหญ่อยู่ตรงกลาง เพื่อทำหน้าที่เชื่อมโยงเหตุผลถึงกัน ความเห็นแก่ตัวของคนที่ขึ้นไปอยู่ด้านบน กลับทำให้เกิดช่องว่างระหว่างด้านบนกับด้านล่าง และระหว่างสองด้านร่วมด้วย

คนระดับบนจึงมักใช้อำนาจกดดันลงมา ทำให้ด้านล่างซึ่งไม่ใช่พรรคพวกใคร รู้สึกเดือดร้อนหนักมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังทำให้คนด้านล่างแตกแยกกันเองติดตามมาอีก

ลักษณะคนที่มีนิสัยเห็นแก่ตัว มักมองไม่เห็นความมีคุณค่าของคนดี ยิ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดตัวเอง คงมีแต่ความรู้สึกริษยา ทำให้คิดร้ายอยู่ตลอดเวลา แม้กระทั่งคนดีซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของตน ยิ่งไปกว่านั้น ถ้ารู้สึกสบโอกาส อาจแอบทำร้ายลับหลังอีกด้วย

เช่นที่คนยุคก่อนเคยพูดในทำนองท้วงติงว่าเป็นผู้ใหญ่ได้ยังไง อัจฉากระทั่งเด็ก แทนที่จะชื่นชมยินดีและสนับสนุนเป็นกำลังใจให้

ความจริงเรื่องนี้ แม้ช่วงที่ผ่านพ้นมาแล้วเรายังได้ยินคำปรารภเป็นครั้งคราวว่า คนไทยส่วนใหญ่ มักมีนิสัยมองข้ามคุณค่าสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ซึ่งในอดีต

มักหมายถึงพรรณไม้ธรรมชาติ รวมทั้งวัตถุอื่นๆ ที่ควรนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต จากช่วงที่ผ่านพ้นมาแล้ว

แต่มาถึงช่วงหลังๆ สิ่งที่สะท้อนออกมาปรากฏให้เห็นความจริง ทำให้รู้สึกได้ว่า คงไม่เพียงเกิดขึ้นกับพรรณไม้และวัตถุรูปแบบอื่น ๆ เท่านั้น หากลูกกลมมาจนกระทั่งเกิดขึ้นกับคนไทยด้วยกันเอง อย่างเห็นได้ชัด

ปัจจัยที่มีผลกระจายสู่สังคม

ปัจจุบันนี้ เราจะพบได้ไม่ยากว่า ปัญหาดังกล่าว เกิดขึ้นกับคนแทบทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มใหญ่กลุ่มเล็ก อีกทั้งยังไม่เลือกว่า ภายในระบบการทำงานอะไร กระทั่งภายในครอบครัว สุดแต่ด้านไหนเป็นฝ่ายถืออำนาจเหนือกว่าอีกด้านหนึ่งมาก่อน

หนึ่ง คนเห็นแก่ตัว มักถูกผู้อื่นว่าไม่รู้จริง ยิ่งเป็นผู้ที่อยู่ใต้อำนาจตนด้วย นอกจากนั้น ยังมีนิสัย นิยมใช้อำนาจแก้ไขปัญหา โดยคิดเอาเองว่าสิ่งซึ่งตน ปรารถนาคือความถูกต้องชอบธรรมแล้ว

คนลักษณะนี้ จึงขาดความจริงใจที่จะรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น ยิ่งเป็นผู้ใช้ชีวิตอยู่ภายใต้อิทธิพลอำนาจตัวเอง หากผู้นั้นไม่อาจหรือไม่ยอมอำนาจประโยชน์ให้ตน ในทางที่ไม่ชอบด้วยเหตุและผล

หนึ่ง คนมีนิสัยเห็นแก่ตัว หากมองเห็นโอกาสย่อมสร้างแนวร่วมระหว่างคนเห็นแก่ตัวด้วยกันเอง เพื่อต้องการปกป้องความคิดเดียวกัน อีกทั้งใช้กลอุบายชักจูงคนที่มีรากฐานจิตใจขาดความเข้มแข็งพอ เพื่อหวังเก็บไว้ใช้เป็นฐานอำนาจร่วมด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับคนดีที่ได้รับผลกระทบ

สำหรับผู้ที่มีการฐานจิตใจมั่นคงอยู่กับความจริง เท่าที่ ยังคงเหลืออยู่ในสังคมนี้ หากใครพบปัญหาดังกล่าว ใครขอเสนอแนะให้นำไปพิจารณาค้นหาความ

จริงจากใจ เพื่อให้มันคงอยู่ได้ อีกทั้งมองเห็นโอกาสเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่จิตใจตนเองร่วมด้วย

ผู้ที่รู้จริง ย่อมไม่ดูถูกผู้อื่น ไม่ว่าใครจะอยู่เหนือหรือต่ำกว่าตน คนที่รู้จริงย่อมไม่ได้เถียงคนอื่น หากพบผู้มีนิสัยดังได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น

คนที่รู้จริง ย่อมนิ่งเฉย ทำให้ใจให้วางเฉยได้เองเป็นธรรมชาติ โดยที่หันกลับมามุ่งมั่นสู้กับใจตนเอง ร่วมกับการลงมือทำจากใจจริง แม้การปฏิบัติจะต้องทวนกระแส ย่อมมีใจมันคงอยู่ได้ อีกทั้งใช้ศิลปะในการทำเพื่อหาทางออกโดยไม่คิดทำลายผู้อื่น

คนที่ได้เถียงก็ดี คนที่พูดยกย่อนกลับมาก็ดี เป็นเพราะตนไม่รู้ความจริงซึ่งอยู่ในใจตัวเอง หากความรู้ลงถึงจิตใจจริง การแสดงออกย่อมสงบได้เสมอ

คนยุคก่อนเคยปรารภเตือนสติไว้ว่า **พูดไปสองไพเบี้ย รู้แล้วนิ่งเสียตำลึงทอง** ประเด็นนี้ ผู้ที่ยังรู้ได้ไม่ลึกซึ้ง คงคัดค้านว่า **ถ้าเห็นอะไรไม่ถูกต้อง ก็นิ่งเฉยยังงั้นหรือ?**

หากรู้จริงย่อมรู้ความหมายจากข้อความดังกล่าวแล้วได้ว่า **พูดแล้วผู้รับไม่อาจรับรู้ได้ถึงความจริง** เพราะความคิดเขาห่างจากความคิดเรามาก หรืออีกด้านหนึ่ง ยังคงมองเห็นได้แต่เปลือกนอก พูดไปย่อมเปล่าประโยชน์ เนื่องจากไม่อาจสื่อถึงกันได้

การปฏิบัติจากใจถือเป็นโอกาส

คนแต่ก่อนยังพูดสานต่อไปอีกว่า **เอาเวลาไปทำงานที่มีคุณค่ายังดีกว่าการทะเลาะกัน** นี่คือการสอนที่ชี้ให้เห็นได้ชัดเจนว่า **การทำยอมมีผลดีกว่าการพูด**

ยังมีคำเตือนสติจากคนยุคก่อนกล่าวไว้ว่า **อย่าเอาพิมเสนไปแลกกับเกลือ** ความประโยชน์นี้หาใช่เกิดจากการคิดดูถูกเหยียดหยามผู้อื่นไม่ หากมุ่งชี้แนะให้พิจารณาว่า การคิดสร้างคุณค่าให้กับชีวิตร่วมกับการมุ่งมั่นเรียนรู้ความจริง

ยอมถือว่าเป็นโอกาสในการสร้างคุณค่าให้กับชีวิต น่าจะมีผลช่วยตอบคำถาม
เองว่าเป็นการคุ้มหรือไม่ ที่จะโต้ตอบผู้ซึ่งไม่อาจสื่อถึงใจตนได้

สรุปโอกาสอันควรเห็นได้เองอย่างอิสระ

ประเด็นที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด หากนำไปปฏิบัติอย่างได้ผล ย่อมเกิดจากรากฐานจิตใจที่อิสระ ดังนั้นปริญญาสูงหรือต่ำย่อมไม่สำคัญ คนมีตำแหน่งมีอำนาจสูงหรือไม่ยอมไม่สำคัญ คนมีฐานะสูงหรือต่ำยอมไม่สำคัญเช่นกัน ถ้าหากไม่ใช่ผลอันเกิดจากความจริงใจในการปฏิบัติ เท่าที่ชีวิตผ่านพ้นมาแล้ว

คนเราจะโต้แย้งกันได้ ควรรู้ความจริงจากใจถึงใจกันในระดับหนึ่งแล้ว การโต้แย้งย่อมมีผลช่วยให้สามารถเข้าใจกันได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ฉันขอฝากแง่คิดทั้งหมดไว้ให้ชนรุ่นหลังผู้เฝ้าหาความรู้จากใจ เพื่อนำไปพิจารณาค้นหาความจริงต่อไปให้ถึงที่สุด

การนำมาเขียนไว้ ณ โอกาสนี้ น่าจะมีผลสองด้าน ด้านหนึ่งเพื่อตรึงความจริงซึ่งมีอยู่ในรากฐานจิตใจตัวเองแล้ว ให้หยั่งลงลึกซึ้งยิ่งขึ้น กับอีกด้านหนึ่ง หวังว่าคงเป็นกำลังใจให้ชนรุ่นหลังผู้มีใจสื่อถึงกันได้อย่างลึกซึ้ง ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นร่วมด้วย

9 กรกฎาคม 2545